

گفتگویی خواندنی با "دیو" یکی از پیشگامان جنبش هیپ هاپ ایران

گفتگویی که در پیش رو دارید یکی از مجموعه گفتگوهای است که در سال 2011 میلادی (Mon, 17/10/2011 - 09:13) برای سایت بشکن با پیشگامان هیپ هاپ ایران داشتیم. بنظر آمد جهت آشنائی طرفداران جوان این سبک موسیقی در ایران با ریشه ها و بنیانگذاران رپ فارس برخی از این گفتگوها را بعد از گذار چندین سال دوباره منتشر کنم. در زیر یکی از این گفتگوها را با "دیو" می خوانید. رپ خوانی که بی شک یکی از پیشگامان هیپ هاپ ایران در موج اول پیدایش این موسیقی در ایران است. با وی گپی زدم و به گذشته ها برگشتیم و ریشه ها را از او جویا شدم.

نصیر مشکوری: همه کم و بیش می دونن که تو از پیشگامان هیپ هاپ ایران هستی. برای همین هم با این سوال شروع می کنم؛ چی شد اصلاً به رپ و هیپ هاپ رو آوردی؟

دیو: اولین آهنگ رپ رو سال ۱۹۸۵ که جزو نوار فیلم "برکدنس" بود تو ایران شنیدم و خوشم اومد ولی هنوز موسیقی ایرانی برای سال های زیادی برام عزیز بود - شاید تا وقتی هایده زنده بود ولی دیگه اواسط دهه ۱۹۹۰ میلادی می شه گفت از موسیقی ایرانی به کل زده شده بودم چون اکثریت چیزهایی که تو لس آنجلس درست می شد به طرز فجیعی مبتذل و چنندش آور شده بودند که منظورم امثال شهرام ک و گروه بویز و بلک کتز اون زمانه که به پاپ گند زدند. اواخر دهه ۹۰ میلادی نرم افزارهای تولید موسیقی پر کیفیتی مثل ریبرت در اومد و من که اون زمان خوراکم فقط رپ و موسیقی الکترونیک بود تصمیم گرفتم به آهنگ الکترونیک ایرانی درست کنم و اولین ایده ام این بود که آهنگ قدیمی سال دو هزار داریوش رو به صورت ترنس در بیارم تا برای تحویل سال دو هزار پخش کنم که نشد. ولی بعدش به فکرم رسید که شاید موسیقی ایرانی بیشتر به رپ خوب احتیاج داره تا موسیقی الکترونیک چون با رپ خیلی بیشتر و بهتر می شد حرف دل رو زد تا با تکنو و اون زمان یعنی بین سال ۱۹۹۷ تا دوهزار به سری آهنگ های رپ که از مشکلات اجتماعی صحبت می کردند روم تاثیر زیادی داشتند و با شنیدن "ام سی سولار" که به فرانسوی می خوند دیدم رپ رو می شه خیلی خوب به زبان های دیگه هم اجرا کرد... بعدش با کسی دوست شدم که فوق لیسانس مهندسی تولید موسیقی داشت و اینها همه دست به دست دادند که شروع به کار کنم و اولین آهنگی که با همکاری این دوست ساختم اسمش «روز سرد» بود ولی بیرون ندادم چون کیفیت اجرا ضعیف بود و می خواستم آهنگ اولم شاخ باشه که بعد "دست ها بالا" رو که یک سال روش کار کرده بودم رو رسماً پخش کردم که می شه گفت اولین آهنگ صد در صد رپ کیفیت بالایی ایرانی بود.

انتشار مطلب با ذکر منبع و آدرس کانال تلگرام نویسنده بلامانع است

نصیر مشکوری: آهنگ "دستا بالا" رو فکر می کنم در سال 2003 ساختی اگر اشتباه نکنم. فکر می کنی کارهای امروزت با گذشته ات چه فرقی کردن؟

دیو: اول که شروع به کار کردم اکثر تلاشم این بود که قافیه هام خوب باشند و محتوی تا حدی تحت شعاع قافیه بود ولی بعد که دست به قافبازیم- راه افتاد روایت داستان الویت شد. ضمناً اوایل شاخ بودن برام مهم بود ولی الان گفتن حقیقت برام مهمه هر چند اگر ضعف درونیم رو نشون بده واسه همین ترسی از نوشتن ترانه های عشقی ندارم چون دیگه ترسی از نظرات دیگران ندارم و می دونم هرچی از ته دل باشه به دل رخنه می کنه.

نصیر مشکوری: از خیلی از رپخوان های ایرانی پرسیدم که اولین رپخوان ایرانی که کارش رو شنیدید کی بوده؟ اکثراً جواب دادن؛ دیو! تو خودت چطور بدون الگو شروع کردی؟

دیو: زمانی که من شروع کردم رپ ایرانی اصلاً وجود نداشت و الگویی نبود آدم ازش الهام بگیره. چند نفری سعی کرده بودند یه چیزی شبیه رپ بخوندن ولی اصول قافیه های رپ اصلاً رعایت نشده بود - قافیه های رپ با قافیه هایی که تو اشعار ایرانی باهاشون آشنایی داریم فرق دارند چون قافیه های معمولی «حروفی» هستند مثل کارون و بارون که در چهار تا حروف آخرشون مشترکند ولی قافیه های رپ اکثراً «سیلابی» یا «بخشی» هستند یعنی وقتی دو کلمه رو بخش میکنید صداهاشون با هم جورند و حروف مشترکی در کار نیست مثلاً «بلند پرواز» رو بخش کنید میشه «بُ - لند - پَر - واز» که چهار بخشش با «کُ - لنگ - دَر - خاک» یکصدا و یکسانند و این نوع قافیه سازی منحصر به رپ تا قبل از آهنگ "دستها بالا" تو موسیقی ایرانی وجود نداشت - دستها بالا قافیه های چهار بخشی زیاد داشت مثلاً «هست فقیه - دست بگیره - پس نمیده - همبستگی» و این نوع قافیه ها برای گوش های ایرانی تازگی داشتند.

نصیر مشکوری: خُب، فکر می کنی چه عواملی باعث شد که موسیقی هیپ هاپ و رپ وارد فضای ذهنی جوانان ایران در داخل ایران بشه؟

دیو: به نظر من صراحت و رُک و راستگویی رپ جذابیت داره - نمونه بگم قبل از "دستها بالا" آهنگ های سیاسی وجود داشت مثلاً آهنگ های داریوش اقبالی سیاسی بودند ولی کسی نیومده بود با صراحت بگه «بیلاخ به آخوندها شصتها بالا» یا قبل از هیچکس آهنگهای کوچه بازاری عباس قادری بود ولی کسی نبود با صراحت بگه «نمکی و چرخش کناره یه بنزه کل هیکل و چرخش کرایه بنزه» و چون طول متن آهنگهای رپ دو سه برابر متن آهنگهای دیگه است با رپ حرف دل رو خیلی راحت تر می شه بیان کرد ضمن اینکه رپ مردونگی رو دوباره به صحنه موسیقی ایران برگردوند چون امثال شهرام ک و بلک کتز و غیره بزکبازی و عشوه و قر و قامیش هاشون فرقی با لایلا فروهر نداشت... ولی رپ چون مثل ورزش های رزمی خلق و خوی جنگجویی داره و با ریش سیبیل اومد توو، نه با آرایش و لوسبازی... هر چند الان حتی رپ هم با امثال ساسی و سیجل و غیره تا حدی به سمت سوسول بازی کشیده شده، ولی هنوز به اندازه کافی مردونگی تو کل رپ باقی مونده که جای نگرانی نباشه.

نصیر مشکوری: با این حساب در جریان هیپ هاپ مردونه ایران جایی برای رپ خوان های زن نمی مونه! فکر نمی کنی رپ ایران فقط مردونه نیست بلکه زنونه هم هست؟

دیو: اینجا جنسیت خواننده مطرح نیست و منظور از مردونگی روحیه معترضانه و خشن ترانه های رپه که به خصوصیات مذکر بیشتر شباهت داره بنابراین آهنگهای فریناز یا غوغا از کامران و هومن مردونه تر هستند...

نصیر مشکوری: متوجه شدم، حالا، اولین آهنگ رپ فارسی که شنیدی از کی بود؟

دیو: قبل از خودم شهرام آذر گروه سندی یه آهنگ نسبتاً رپ به نام «دارو» داشت ولی با قافیه های حروفی - میلاد گروه فارز هم یک قطعه فارسی تو آهنگ «افکار ایرانی» داشت اون هم با قافیه های حروفی - اولین آهنگهای هیچکس هم که یه ماه بعد از "دستها بالا" بیرون اومدند همه با قافیه های حروفی بودند تا یه سال بعد وقتی با رویل آشناس کردم تونست تو هنر

قافیه بازی راه بیافته پس می شه گفت بعد از خودم اولین آهنگی که به نظر من به دلیل استفاده صحیح از قافیه های چند بخشی صد در صد رپ محسوب می شد آهنگ "آجیلی" سامان ویلسون و کارهای بعدی گروه زذبازی بود که سهراب ام جی با اجرای تیکه "لشی که بودی - اسیره دودی - حصیر چوبی" الگویی در قافیه چینی چند بخشی شد. چون قافیه هاش پنج شیش بخشی بودند که نمایانگر اوستا کاریش بود.

نصیر مشکوری: یک خاطره تاریخی از تجربیاتت از اون دوران و همون سال های اول برامون بگو که حال و هوای اون روزها رو نسل جدید رپ خوان ایرانی بتونه تصور کنه.

دیو: زمانی که آهنگ دستها بالا پخش شد، گرد و خاک زیادی پا کرد و این باعث شد از طریق اینترنت با یه سری افراد همفکر آشنا شدم از جمله هیچکس و فارز و دیری نگذشت که یه تالار گفتگو تو سایت اورکات راه انداختیم که اولین سایت رپ فارسی شد و هر کسی رو که بگی یه زمانی عضوش بودن... از زذبازی و عرفان گرفته تا هیچکس و روئل و ابلیس و ... این گام بزرگی بود چون باعث تماس نخبه ها شد...

نصیر مشکوری: فکر کنم هنوز هم اون صفحه در اِِرکاد هست. در هر حال، حدوداً یک دهه از سرآغاز این موسیقی در ایران و در میان ایرانیان می گذره. فکر می کنی در این مدت چه دستاوردهائی این جنبش موسیقائی داشته؟

دیو: جواب رو واضح میتونید ببینید - رقابت باعث بالا رفتن کیفیت میشه - نه تنها در رپ بلکه در کل صحنه موسیقی ایرانی - رقابت رپر ها باعث پیشرفت رپ شده و این پیشرفت در رپ و رقابتش با موسیقی پاپ باعث شده حتی کیفیت پاپ ایرانی هم بهتر بشه چون این روزها لس آنجلس مجبوره با امثال ساسی رقابت کنه پس یعنی رپ کیفیت کل پاپ رو بالا برده و آهنگ های درپیتی و جلف سابق مثل شکلات کامبیز گوگوش دیگه جدیدا خیلی کمتر به گوش می خوره حتی بلک کنز جدید هم از لوسبازی پیشی پیشی میو میو سابقشون بهتر شدند و این رو مدیون رقابت و همکاری با رپ می بینم.

نصیر مشکوری: امروز با توجه به تجربه ای که در این مدت پیدا کردی این موسیقی رو در حال حاضر از لحاظ فرهنگی و اجتماعی چطور ارزیابی می کنی؟

دیو: به نظر من امروز رپ مطرح ترین سبک موسیقی ایرانی شده یعنی رپ داره مرزهای پاپ و راک و سنتی رو به راحتی پشت سر می گذاره و تا حدی این سبک ها رو مدرنیزه کرده. نمونه اش گروه عجم که سازهای سنتی رو با رپ آمیخته و حاصل مدرنی ازش درست کرده یا ساسی که پاپ شیش و هشت رو با رپ مدرنیزه کرده یا مهرداد هیدن و نجفی که با راک لاس میزنند از مرزهای قدیمی راک فراتر رفتند چون متن اشعار رپ به مراتب رُک تر از سبک های دیگه است و همین باعث پیشرفت در محتوی سبک های قدیمی تر شده.

نصیر مشکوری: از لحاظ کیفیت موسیقائی چطور رشد کرده؟

دیو: به نظر من ما راه سی و چند ساله رپ آمریکایی رو پنج ساله طی کردیم. الان از نظر کیفیت خیلی از آهنگ های رپ فارس همتر از بهترینهای دنیاست. از برادران جادوگرم گرفته تا بهرام و ابلیس و زذبازی و یاس و عرفان و غیره همه کیفیت رو بردند بالا و من به عنوان یک عضو کوچک جنبش رپ ایرانی به شتاب پیشرفتمون افتخار می کنم.

نصیر مشکوری: حالا یک سوال مربوط به تو و گروه جادوگران که عضوش هستی. در یک سال گذشته شما جادوگران خیلی فعال بودین و چندین تک آهنگ منتشر کردین اما چرا بجای اینکه تک تک آهنگ بدین یکدفعه صبر نمی کنید تا یک آلبوم بشه؟

دیو: ما در شهرهای مختلف زندگی می کنیم و هر کدوم درگیری های زندگی خودمون رو داشتیم و داریم. بنابراین تمرکز ممتد روی یه کار طولانی برامون مشکل بوده ... ضمن اینکه تک آهنگ دادن مزایای خودش رو داره. مثلاً میتونی در

مورد هر موضوعی با هر سبکی بخونیم و هر وقتی دلمون خواست پخش کنیم و در کل منفعت زیادی در ساخت آلبوم نمی بینیم چون ما با جریانی حرکت می کنیم که هر چی شد قبوله...

نصیر مشکوری: در آخر؛ آیا برنامه ای داری که باز بطور انفرادی تحت عنوان "دیو" کار کنی؟

دیو: من شخصا کارهای گروهی رو به کارهای انفرادی ترجیح می دم چون همکاری با دیگران الهام بخشه ولی چندین آهنگ تکی هم دارم که ارزش پخش شدن داشته باشند و به موقعشون میان بیرون.

نصیر مشکوری: ممنون از اینکه وقتت رو به ما دادی و تجربیاتت و خاطراتت رو با ما تقصیم کردی.

دیو: خواهش!